

7. Spotkanie Grupy Ekspertów INSPIRE, Rzym, 10-11 lipca

INSPIRE: przestawienie zwrotnicy

ADAM LINSENBARTH

Zgodnie z przyjętą tradycją kolejne posiedzenia Grupy Ekspertów programu INSPIRE organizowane są w krajach, które aktualnie przewodniczą Komisji Europejskiej. Lipcowe spotkanie, które odbyło się w Rzymie, zostało poświęcone głównie omówieniu wyników prac realizowanych w okresie od marca do lipca br., tj. po 6. posiedzeniu Grupy Ekspertów (Bruksela, 13-14 marca 2003 r.). W tym czasie przeprowadzona została konsultacja internetowa na temat programu INSPIRE oraz dalsze badania dotyczące infrastruktury geoinformacyjnej w krajach europejskich.

Na razie przedstawiono jedynie wstępne wyniki tych dwóch akcji, natomiast pełne raporty powinny być dostępne w końcu sierpnia. Według oceny Marca van der Haegena z Komisji Europejskiej (KE) konsultacja internetowa spotkała się z pozytywną reakcją respondentów. Uzyskano odpowiedzi od 184 instytucji oraz osób indywidualnych, łącznie 1440 wypowiedzi i komentarzy dotyczących 18 pytań zawartych w dokumencie konsultacyjnym (patrz GEODETA 5/2003). Odpowiedzi pozytywnych dotyczących poszczególnych pytań było 82-98%. Najmniejsze poparcie uzyskała lista komponentów bazy danych, w związku z czym postanowiono przeprowadzić dalsze prace nad ostatecznym jej ustaleniem.

Uniwersytet w Leuven, który prowadzi badania nad infrastrukturą geoinformacyjną w krajach europejskich, przedstawił zestawienie państw, które nadesłały skorygowane raporty. Stwierdzono, że 17 państw, w tej grupie Polska, bardzo starannie skorygowało te raporty. Zgodnie z programem przeprowadzono wizyty w 9 krajach w celu zapoznania się z ich infrastrukturami geoinformacyjnymi zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym oraz lokalnym. Dane z tych wizyt są w trakcie opracowania i podane zo-

staną do wiadomości we wrześniu br. Organizacja infrastruktury geoinformacyjnej kształtuje się bardzo różnorodnie w poszczególnych krajach. Na przykład w Wielkiej Brytanii, Finlandii i Szwajcarii jest ona w gestii organów rządowych. Infrastruktura baz tematycznych najlepiej zorganizowana jest w Niemczech, Francji i Szwajcarii. Z kolei rolę koordynacyjną najlepiej spełniają takie organizacje jak RAVI w Holandii czy AGI w Wielkiej Brytanii. Generalnie stwierdzono, że stosunkowo słabo zorganizowane są infrastruktury danych przestrzennych na szczeblu regionalnym i lokalnym.

● INSPIRE się zmienia

Marc van der Haegen stwierdził, że konsultacja internetowa generalnie potwierdziła słuszność założeń programu INSPIRE, a analiza skutków wdrożenia wykazała, że potencjalne korzyści znacznie przekroczą koszty. Jednakże wyniki dotychczasowych prac związanych z realizacją programu skłoniły KE do wprowadzenia pewnych zmian wynikających ze zgłoszonych uwag i komentarzy. Najważniejsze z nich przedstawiają się następująco:

■ W generalnych założeniach programu INSPIRE nie przewidywano wykorzystywa-

nia środków Unii Europejskiej na jego realizację. Obecnie zakłada się, że Komisji Europejskiej powinny być przyznane odpowiednie środki na koordynację, monitorowanie i ocenę realizacji tego programu.

■ Odchodzi się od początkowego założenia, że *position papers* opracowane przez poszczególne grupy robocze, będą stanowiły podstawę do przygotowania dokumentów legislacyjnych. Teraz stosuje się bardziej elastyczne podejście, polegające na połączeniu nakreślonych celów programu z procedurami legislacyjnymi w celu wprowadzenia Europejskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych (ESDI – European Spatial Data Infrastructure) poprzez ustanowienie odpowiedniej dyrektywy (zdaniem autora jest to zmiana zasadnicza).

■ Zmianie uległ także zakres programu, który początkowo zakładał gromadzenie wielotematycznych danych przestrzennych dla potrzeb środowiska. Obecnie nie formuluje się takich wymagań, a jedynie proponuje się przygotowanie nowej inicjatywy dla ich realizacji.

■ Początkowo nieprecyzyjnie określono zakres harmonizacji danych przestrzennych. Obecnie przyjmuje się, że w zakresie INSPIRE odnosi się ona tylko do:

- 1) identyfikacji i organizacji obiektów przestrzennych i ich wzajemnych relacji (także na różnych poziomach),
- 2) ich kluczowych atrybutów,
- 3) odniesień przestrzennych obiektów oraz danych wieloczasowych.

Harmonizacja atrybutów danych tematycznych pozostawiona zostanie innym projektom. W zakresie danych referencyjnych INSPIRE ograniczy się tylko do identyfikacji tych niezbędnych.

■ Na początku zakładano ustalenie priorytetu dla danych podstawowych (*core data*). Obecnie postanowiono ograniczyć się do sporządzenia listy komponentów danych wraz z ich opisem, natomiast ustaleniem priorytetów ma się zająć specjalny komitet.

■ Pierwotnie zakładano, że celem projektu jest zaspokojenie potrzeb sektora publicznego. Teraz uznano konieczność udostępniania informacji geoprzestrzennych także osobom trzecim pod warunkiem spełnienia odpowiednich warunków. W związku z tym postanowiono opracować generalne zasady licencjonowania dostępu do danych.

● Propozycje legislacyjne

Wstępna propozycja ramowej dyrektywy zawiera pięć rozdziałów obejmujących: ■ cel i zakres ESDI, ■ opis danych przestrzennych, ■ prawa dostępu do danych, ■ zasady wdrożenia systemu, ■ zagadnienia monitorowania i raportowania.

Do ramowej dyrektywy mają być dołączone dwa załączniki: lista komponentów danych wraz z ich opisem oraz wymagania dotyczące specyfikacji harmonizacji danych przestrzennych.

● Strategia wdrożenia

Grupa robocza działająca pod przewodnictwem Hugo de Groofa (KE) przedstawiła na spotkaniu w Rzymie strategię budowania ESDI. Oparta jest ona na założeniu, że takiej struktury nie może stworzyć jedna organizacja. Może ona natomiast powstać jako wynik ścisłej współpracy pomiędzy władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi, sektorem prywatnym, środowiskiem akademickim oraz różnymi europejskimi, międzynarodowymi, krajowymi i regionalnymi agencjami zajmującymi się zastosowaniem, zbieraniem i przetwarzaniem danych przestrzennych oraz KE. Spełnienie tego założenia wymaga elastycznej struktury organizacyjnej. Planuje się utworzenie permanentnej komórki na szczeblu KE, której celem będzie koordynacja działań oraz ułatwienie dialogu na linii użytkownik-dostawca danych. Elementy tej struktury są związane z kluczowymi i pomocniczymi akcjami (*key and support actions*), które m.in. wymagają:

- Opracowania i adaptacji standardów technicznych dla dokumentacji danych, ich gromadzenia oraz wymiany.

- Przyspieszenia prac nad utworzeniem elektronicznej sieci łączącej producentów i użytkowników Europejskiej Hurtowni Danych Przestrzennych i zapewnienia jej zdolności operacyjnej.

- Określenia procedur niezbędnych do utworzenia w UE szerokiej struktury danych przestrzennych, która zwiierać będzie dane o odpowiednich kategoriach jakości dla szerokiego grona użytkowników.

- Określenia wzajemnej relacji pomiędzy organizacjami i instytucjami z różnych resortów celem ustalenia wymagań dotyczących danych przestrzennych, opracowania rozwiązań technicznych wykorzystujących najnowsze osiągnięcia nauki i techniki oraz umożliwiających wymianę danych pomiędzy zainteresowanymi środowiskami.

- Dostarczenia wytycznych oraz niezbędnych środków na prowadzenie działalności operacyjnej, a także na prace badawczo-rozwojowe.

● Nowe struktury organizacyjne

Strategia wdrożenia przewiduje utworzenie nowych struktur organizacyjnych, a mianowicie: Komitetu INSPIRE (*The INSPIRE Committee*), narodowych ośrodków infra-

struktury geoinformacyjnej (*The National Focal Points*), specjalistycznych grup roboczych zajmujących się danymi przestrzennymi (*Spatial Data Interest Groups – SIG*) i stałej jednostki organizacyjnej (Biura programu INSPIRE – *Permanent Body*) przy KE.

● Komitet INSPIRE

Komitet INSPIRE ma być ciałem doradczym KE posiadającym mandat nadzorczo-kontrolny i upoważnionym m.in. do adaptowania działań dotyczących strategii wdrożenia. Ma także spełniać rolę doradczą przy określaniu kierunków strategicznych dotyczących wdrażania dyrektywy zasadniczej oraz rozporządzeń wykonawczych.

Komitet będzie platformą łącznikową z członkami UE, gdzie będą napływały informacje o działaniach podjętych w poszczególnych krajach i o przebiegu procesu wdrażania. Także specjalistyczne grupy robocze będą informowały Komitet o wynikach swoich prac. Pozwoli to na wzmocnienie dialogu pomiędzy czynnikami decyzyjnymi a środowiskiem dostawców i użytkowników. W stosunku do akcji kluczowych i pomocniczych Komitet INSPIRE będzie sprawował zarówno funkcję kontrolno-nadzorczą, jak i doradczą.

● Narodowe ośrodki infrastruktury

Narodowe ośrodki infrastruktury geoinformacyjnej będą reprezentować kraje członkowskie w Komitecie INSPIRE oraz pełnić funkcję nadzorczo-doradczą. Ich zadaniem będzie także przedkładanie raportów o stanie wdrażania programu. Funkcjonowanie i organizacja tych punktów będzie określona przez każdy kraj członkowski w dostosowaniu do ramowych zasad. Jednak ich podstawowym zadaniem będzie koordynacja wdrażania programu INSPIRE na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

● Specjalistyczne grupy robocze

Specjalistyczne grupy robocze będą zasadniczym ogniwiem w budowaniu wzajemnych relacji potrzebnych do wdrażania programu INSPIRE. Będą one łączyły użytkowników i dostawców danych przestrzennych o zbliżonych interesach. Mogą to być tematyczne grupy specjalistyczne zajmujące się np. środowiskiem, wodą, wybrzeżem morskim, powodzią itp., ale także problematyką wybranych regionów (np. budowa regionalnego systemu informacji przestrzennej), jak również pewnymi sektorami gospodarki narodowej. Mechanizmy i zasady po-

wstawiania tych grup powinny być bardzo elastyczne, podobnie jak ich współpraca oraz relacje z Komitetem INSPIRE. Ważną rolę w działaniu grup ma odgrywać serwis internetowy, pozwalający na konsultację z udziałowcami oraz na raportowanie postępu prac. Przewiduje się również utworzenie Zespołu Doradczego (*SIG Advisory Body*) ds. grup specjalistycznych, który będzie weryfikował materiały dostarczane przez te grupy do Komitetu INSPIRE. Zadaniem Zespołu Doradczego będzie także koordynowanie współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami specjalistycznymi oraz ogólne pilotowanie wdrażania programu INSPIRE.

● Stałe biuro INSPIRE

Stałe biuro INSPIRE (*The Permanent Body*) ma stanowić zaplecze techniczno-organizacyjne Komitetu INSPIRE. Samodzielne, utworzone przy KE biuro będzie miało osobny budżet i będzie działać zgodnie z określonym programem wieloletnim. Będzie także platformą łączącą inne ogniwa organizacyjne programu INSPIRE. Jego zadaniem będzie m.in. prowadzenie stałego portalu INSPIRE, organizowanie przetargów na opracowanie warunków technicznych, współpraca przy określeniu zasad udostępniania danych, a także formułowanie programów naukowo-badawczych dotyczących dalszego rozwoju i doskonalenia ESDI.

Będzie tam prowadzona permanentna analiza skutków wdrażania programu INSPIRE oraz inicjowane prace nad tworzeniem przepisów wykonawczych do ogólnej dyrektywy oraz aneksów tematycznych do tych przepisów.

Biuro będzie reprezentowało Unię Europejską na forum Globalnej Infrastruktury Danych Przestrzennych (*Global Spatial Data Infrastructure – GSDI*).

● Harmonogram działań

Harmonogram działań został podzielony na trzy fazy:

- wstępną (*Preparatory phase*) – przed zatwierdzeniem dyrektywy programu INSPIRE,

- przejściową (*Transposition phase*) – kiedy zostaną stworzone warunki dla wszystkich udziałowców programu INSPIRE do jego formalnego wdrożenia,

- wdrożenia (*Implementation phase*) – kiedy stopniowo będzie wdrażany i monitorowany program INSPIRE.

● Faza wstępna (2004-2005)

W fazie wstępnej będzie się prowadzić przygotowania do utworzenia stałego biura INSPIRE i innych struktur organizacyjnych oraz czuwać nad koordynacją i realizacją stra-

tegi wdrożenia. Przewiduje się także uruchomienie projektów związanych z opracowaniem warunków technicznych w ramach 6. Programu Ramowego oraz uruchomienie projektów pilotowych. Jedną z pierwszych prac będzie przygotowanie wytycznych do zharmonizowanej dokumentacji metadanych dotyczących istniejących baz danych. Planuje się uruchomienie projektu badawczo-rozwojowego dotyczącego optymalnego funkcjonowania „clearinghouse”, a także studiów nad europejską siecią telekomunikacyjną niezbędną do jego funkcjonowania. We wstępnej fazie zostanie uruchomiony portal pilotowy z połączeniami do ośrodków narodowych i regionalnych.

Utworzonych ma być 10 specjalistycznych grup roboczych. Grupa Ekspertów INSPIRE będzie działała jako prekursor Komitetu INSPIRE. Faza ta będzie finansowana z aktualnego budżetu KE (szacowane koszty wynoszą ok. 9,8 miliona euro) i będzie ją obsługiwał 10-osobowy personel.

● Faza przejściowa (2006-2007)

W tym okresie będzie już działał Komitet INSPIRE. Jego zadaniem będzie m.in.

wspomaganie Komisji Europejskiej w ustanowieniu warunków technicznych i wytycznych opracowanych w fazie wstępnej oraz przygotowanie krajów członkowskich do wdrożenia programu INSPIRE. Działania Komitetu będą wspierane przez stałe biuro programu INSPIRE.

Na fazę przejściową przeznaczony zostanie specjalny budżet w wysokości 13,5 miliona euro, a liczba personelu wzrośnie do 20 osób.

● Faza wdrożenia (2008-2015)

W pełni operacyjnie powinny już działać wszystkie struktury organizacyjno-koordynacyjne utworzone w poprzednich fazach. W tym okresie nastąpić ma pełna integracja z innymi programami i inicjatywami podejmowanymi przez KE. Na bieżąco będzie monitorowane i oceniane wdrażanie programu oraz wprowadzone będą niezbędne korekty lub uzupełnienia legislacyjno-organizacyjne. Nadal działać będą specjalistyczne grupy robocze. Zakłada się, że co dwa lata powinny być aktualizowane warunki techniczne i dostosowywane do najnowszych trendów i rozwiązań tech-

nologicznych oraz potrzeb KE i poszczególnych państw. Prawdopodobnie zaistnieje konieczność opracowania nowych przepisów wykonawczych do dyrektywy celem wypełnienia ewentualnych luk w dotychczasowych przepisach.

Budżet na te lata zawierać się będzie w przedziale od 4,5 do 8,5 miliona euro, przy personelu liczącym około 20 osób.

● Od E-ESDI do ESDI

Posiedzenie Grupy Ekspertów w Rzymie stanowiło punkt zwrotny programu INSPIRE, czego symbolicznym wyrazem może być kolejna zmiana nazwy. Najpierw, w roku 2001, ten „ekspresowy pociąg” nazywał się E-ESDI (Europejska Infrastruktura Danych Przestrzennych dla Środowiska), w 2002 – INSPIRE, a w br., po kolejnej zmianie zwrotnicy – ESDI (choć nadal nazwa ta używana jest wymiennie z INSPIRE).

Zarysowany harmonogram działań będzie zrealizowany, o ile do października 2003 roku Komisja Europejska przedłoży do Parlamentu Europejskiego projekt dyrektywy INSPIRE.

Autor jest dyrektorem IGIK w Warszawie, a także członkiem Grupy Ekspertów INSPIRE

R E K L A M A

Odpowiedzi na pytania egzaminacyjne na uprawnienia zawodowe Część 1 - wersja beta

www.geomar.pl

Zarząd GEOMAR SA
życzy wszystkim zdającym pomyślnego zdania egzaminów